

Bergen kommunes klagenemnd: Rammer og rolleforståelse

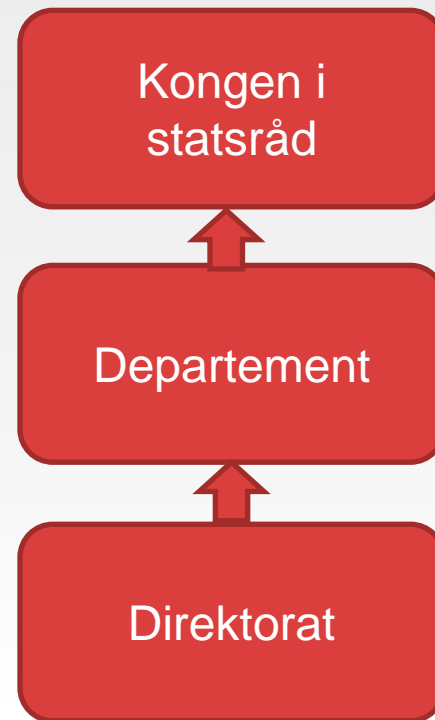
førsteamanuensis Roald Hopsnes

UNIVERSITETET I BERGEN

Hva er forvaltningsklage?

- Forvaltningsloven § 28 første ledd:
 - «**Enkeltvedtak** kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er **nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket** (underinstansen).»

Klagenemndas grunnlag – forvaltningsloven § 28 andre ledd frem til 1. januar 1993

«For vedtak truffet av forvaltningsorgan opprettet i medhold av lov 12 november 1954 nr. 1 om styrever i kommunene ..., gjelder klageretten etter første ledd bare vedtak truffet i henhold til myndighet delegert fra et statlig forvaltningsorgan.»

- Unntak: særlov

Klagenemndas grunnlag – forvaltningsloven § 28 andre ledd etter ikrafttreddelsen av kommuneloven 1992

«For enkeltvedtak som er truffet av forvaltningsorgan opprettet i medhold av lov om kommuner og fylkeskommuner, er klageinstansen:

- kommunestyret ...,
- ... eller etter disses bestemmelse, formannskapet
- ... eller en eller flere **særskilte klagenemnder** oppnevnt av kommunestyret»

Må kommunal klageorgan være et folkevalgt organ?

- Ordlyd:
 - «klagenemnd»:
 - betyr gruppe av personer, men ikke nødvendigvis politisk
- [Ot.prp.nr. 42 \(1991–1992\)](#) Om lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) s. 215:
 - «opp til kommunestyret/fylkestinget å vurdere om det skal opprettes egne klageutvalg eller om klager skal behandles av et annet folkevalgt organ eller av kommunestyret/fylkestinget selv.»
- Reglement for klagenemnden 2019-2023
 - «Klagenemnden er opprettet med hjemmel i kommuneloven § 5-7 Utvalg, jf. Forvaltningsloven § 28, 2. ledd.»

Hvilke betydning har det at dere er et folkevalgt organ?

- Folkevalgtes rettigheter og plikter, jf. kommuneloven kapittel 8
- Reglene om valgbarhet for folkevalgte, jf. kommuneloven kapittel 7
- Saksbehandlingsregler for folkevalgte organ, jf. kommuneloven kapittel 11
- Kommunestyret kan på et hvert tidspunkt omorganisere og nedlegge utvalg, jf. kommuneloven § 5-7 femte ledd

Hva er klagenemndens ansvarsområde/ myndighet?

- Etter loven:
 - Koml. § 5-3:
 - «Kommunestyret treffer vedtak på vegne av kommunen..., hvis ikke noe annet følger av lov.»
 - Ingen myndighet gitt til klagenemnden i lov
 - En rekke steder er myndighet gitt til andre å være klageinstans

- Plan- og bygningsloven § 1-9 femte ledd:
 - «Departementet er klageinstans for enkeltvedtak etter denne lov.»
- Opplæringsloven § 15-8 første ledd første punktum:
 - «Departementet er klageinstans for enkeltvedtak i grunnskolen.
- Sosialtjenesteloven § 47
 - «Enkeltvedtak som kommunen har truffet etter denne loven, kan påklages til statsforvalteren.»
- Alkoholloven § 1-16 første ledd:
 - «Kommunens enkeltvedtak etter § 1-8 og kap. 3, 4 og 7 kan påklages til statsforvalteren.»
- Smittvernloven § 8-3
 - «Statsforvalteren avgjør klage over kommunalt eller interkommunalt vedtak såfremt ikke noe annet er bestemt i loven.»
- Folkehelseloven § 19:
 - «Statsforvalteren avgjør klager over vedtak truffet av kommunen eller kommunelegen etter dette kapittel.»
- Brann og eksplosjonsvernloven § 41 andre ledd:
 - «Sentral tilsynsmyndighet er klageinstans for vedtak truffet av kommunestyret eller statsforvalteren. For andre vedtak truffet av kommunen gjelder [forvaltningsloven § 28](#) annet ledd.»

Hva er klagenemndens myndighet?

- Delegasjon av myndighet:
 - Reglement for klagenemnden 2019-2023:
 - Klagenemnden skal behandle klager over enkeltvedtak som treffes av kommunale organer, **så langt ikke annet følger særskilt av unntaksbestemmelser i lov**, jf. forvaltningslovens § 2.
 - Klagenemnden behandler klager på avslag på søknader om servicebolig, trygdebolig, trygghetsalarm, kommunal utleiebolig, bostøtte, parkeringstillatelser for forflytningshemmede, utslippstillatelse og kommunale gebyrer. Nemnden behandler klager på kemnerens behandling av saker etter inkassoloven/skattebetalingsloven. Klagenemnden behandler også klager på advarsler i ansettelsesforhold.

Hva er rammene for klagenemndens vedtak?

- Forvaltningsloven § 34 første ledd første punktum:
 - «Tas klagen under behandling, kan klageinstansen prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter.»
 - Skal prøve:
 - De synspunkter som klageren kommer med
 - Kan prøve:
 - Forhold som ikke er berørt av klager

Hva er rammene for klagenemndens avgjørelser?

- Rettslige rammer:
 - Alle er bundet av loven
 - Fritt skjønn

Om rolleforståelsen:

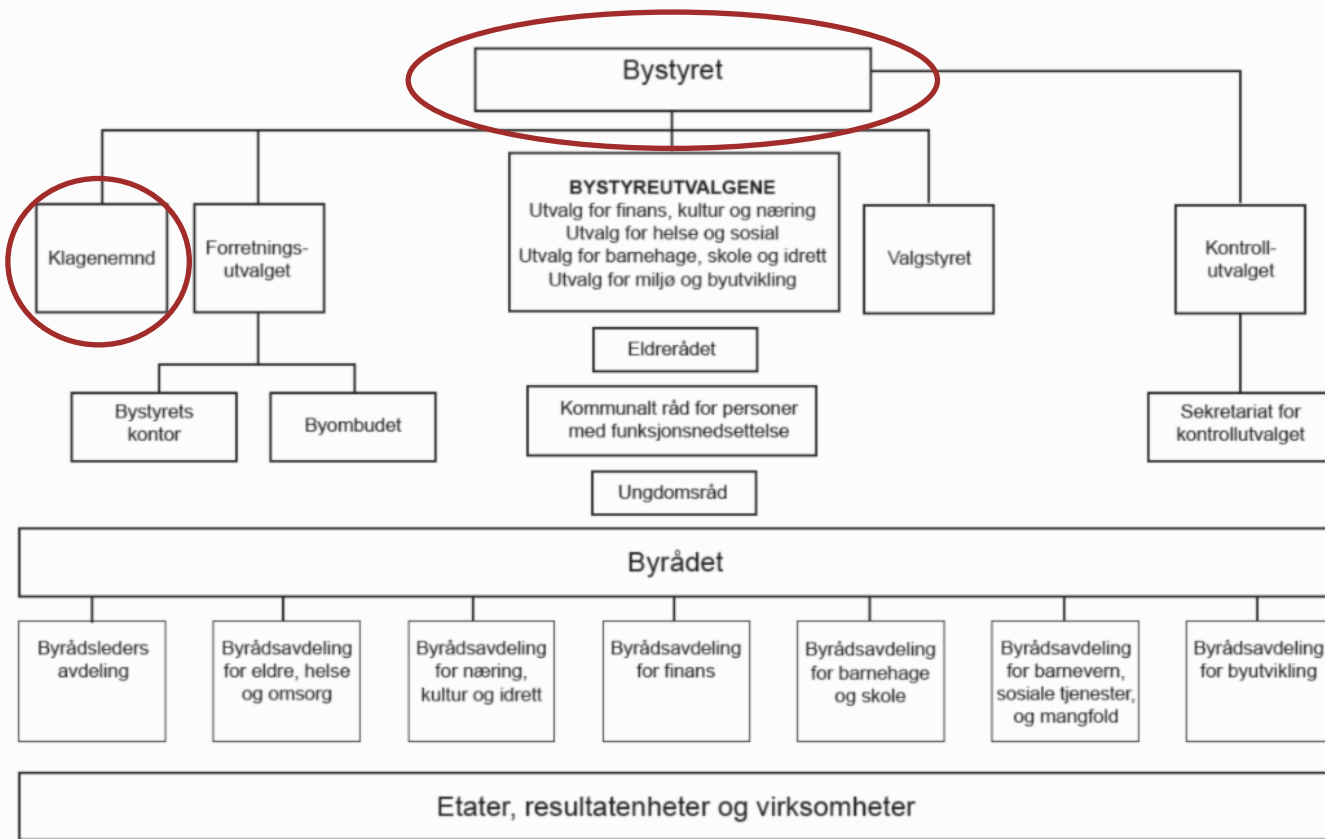
- NOU 1990: 13 s. 277:
 - Obligatorisk
 - «på siden av ordinær forvaltning» /signalisere uavhengighet
- NOU 1990: 13 s. 278:
 - «For at et internt klageorgan skal kunne få den nødvendige tillit og kunne ta standpunkt uavhengig av tidligere vedtak i en sak, er det viktig at organet har tilstrekkelig juridisk og faglig ekspertise og ikke framstår som et ordinært, politisk sammensatt organ. Et upolitisk og uavhengig klageorgan vil kunne gis preg av en mini-ombudsmannsordning, som vil være et nyttig supplement til ombudsmannsordningen på sentralt hold.
 - Med ordinær, partipolitisk sammensetning av personer i aktivt politiske arbeid vil organet også lett bli oppfattet som et team av super-politikere som suverent kan overprøve alle kommunale og fylkeskommunale vedtak, og dermed forrykke kommunestyrets/fylkestingets posisjon som kommunens øverste besluttende og ansvarlige organ.»

Om rolleforståelsen:

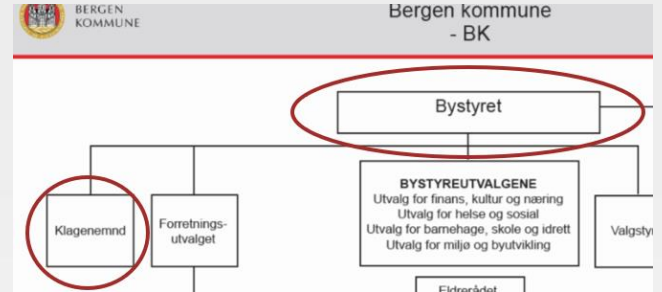
- Ot.prp.nr. 42 (1991–1992) Om lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) s. 215:
 - Ikke obligatorisk,
 - kan legges til ordinær folkevalgte organ
 - Formål: sikre rettssikkerhet

Hva er rammene for klagenemndens avgjørelser?

- Instruks og retningslinjer
- Omorganisering og nedleggelse
- Likhetsprinsippet
- Økonomi: koml. § 14-5 første ledd første punktum
 - "Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret, fylkestinget og underordnede organer."

Etatens undersøkelsesplikt og opplysningsplikt – frem til første vedtak

- Forvaltningsloven § 17 første ledd første punktum:
 - «Forvaltningsorganet skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.»

Etatens undersøkelsesplikt og opplysningsplikt – i forbindelse med klage

- Klagen sendes førsteinstansen (underinstansen), jf. forvaltningsloven §31 bokstav a
- Førsteinstansen skal saksforberede klagen:
 - Utredningsplikten gjelder tilsvarende, jf. forvaltningsloven § 33 første ledd
 - skal foreta de undersøkelser klagen gir grunn til, jf. forvaltningsloven § 33 andre ledd
- Krav til saksutredninger som skal til folkevalgte organ:
 - Kommuneloven § 13-1 tredje ledd:
 - «Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.»
 - Gjelder tilsvarende for byråder, jf. koml. § 10-2 første ledd andre punktum

Medlemmenes mulighet til å oppsøke informasjon eller kontakte parter:

uib.no